

PŘEMYŠLOVÁNÍ

O DOKONALOSTI KŘEŠŤANSKÉ,

*kterouž Bůh věrným svým v Slovu svém ukazuje,
Duchem svým vnitř vnuká a ji v nich k
nevypravitelnému jejich potěšení rozličnými
odpornými věcmi rozněcuje a k plnosti přivodí.*

Jan Amos Komenský
(1592-1670)

Lukáš 10,41: Marto, Marto, pečlivá jsi a rmoutíš se při mnohých věcech; ale jednohoť jest potřebí.

1. Korintským 12:31: Snažujte se dojit darů lepšíh; a já vám vyšší cestu ukáži.

O B S A H:

Úvod	3
Předmluva	5
I. V čem dokonalost křesťanská záleží	6
II. Jak se člověk k hledání a dosažení dokonalosti připravovati má	7
III. O milování Pána Boha, odkud se ono v srdci zaněcuje	9
IV. Jak vroucí láska k Bohu býti má a čím se pronášeti má	11
V. Jak se milování Boha i na bližní rozplývati musí	13
VI. O povolném se ve všem Bohu poddáváníí	16
VII. O pokorném nemoci od Boha přijímání	18
VIII. O dobrovolném chudoby podstupování	19
IX. O trpělivém siroby a potracení milých přátel snášení	20
X. O udatném a veselém protivenství podnikání	22
XI. O ustavičném o Pánu Bohu přemyšlování	25
XII. O ustavičných modlitbách, a jaká jsou znamení s Bohem se obírajících srdcí	27
XIII. Závěrka	30
XIV. K tomu přidána modlitba v kříži postaveného člověka pobožného, vybraná z žalmů Davidových	30

Úvod

MANŽELKO MÁ MILÁ, KLENOTE MŮJ PO PÁNU BOHU NEJDRAŽŠÍ!

Poněvadž z vůle a dopuštění Božího před vzteklostí lidskou ustupuje, tebe sem se vzdáliti musel a tobě tělem přítomen býti nemohu, z čehož vím, že zármutek a tesknost, jichž i já prázděn nejsem, tvého srdce částí jsou hosté: aj, teď já tobě knížečku tuto místo sebe pro potěšení posílám.

Nebo kráčeje já smutnými cestami svými, v nejedna přemýšlování o divném Božím nás vyvolených řízení, kterak ne vždycky příjemné, vždycky však spasitelné bývá, sem se vydal, a skrze rozličné sladkosti pod hořkostí tou se kryjící seznáváje, uložil sem, nežli bych dále od tebe zašel, abych v místečku tomto, kdež sem stín míti mohl, za některý den se pozdrže, sobě i tobě v rozloučení našem ku potěšení aneb aspoň tesknosti ke zmenšení o těch věcech něco napsal, a tobě jeden exemplář pošle, druhý místo tovaryše cesty s sebou vzal. I urodil se tento krátký v slovích, ale hojný ve smyslu spisek o dokonalosti křesťanské, v čemž záleží, a jak divnými k ní cestami Pán Bůh vede, koho ráčí.

Ze kteréhož traktátu budeš moci vyrozuměti, že darmo jest na světě sobě, jak by člověk od Boha veden býti chtěl, vybírati, než že nejlepší jest povolně, byť i s plačky bylo, za Pánem Bohem jíti a všecko, štěstí i neštěstí, radost i zármutek, smích i pláč, s poděkováním z ruky Jeho přijímati.

Najdeš tam nejedny věci, z nichž se aneb upamatuješ, aneb poučíš, aneb ke snášení dalšího kříže nastrojíš, aneb naposledy, jak potěšení toho, k němuž že nás po přejití kázně, věříme, navrátí Pán Bůh nás, pobožně užívati naučíš.

Čtiž tedy pilně knížečku tuto, a ne jen čti, ale bedlivě rozvažuj a v přemýšlováních svatých se cvič, na mě při tom zvláště modlitbami svatými, jakž náleží, laskavě vzpomínajíc, ale více na Boha, kterýž tvá i má největší ať jest útěcha.

Měž se dobře! A Pán Bůh tobě i nastávajícího tvého kříže vystátí pomáhej,

aby ke společnému našemu potěšení bylo.

Datum z místa Bohu známého, kterýž počítá utíkání naše, a slzy naše v láhvi svou sbírá, a kvaltování naše do kněh svých zapisuje. (Žalm. 56:9.)

Tvůj věrný manžel do smrti

J. A.

Léta 1622, 18. Februarii.

Předmluva

Poněvadž každého dne, každé chvíle a každé hodiny vždy více a více k smrti své jisté, k soudu spravedlivému a k věčnosti neskonale se přibližujeme všickni: každé tedy chvíle a ustavičně o tom přemýšlovati máš, křesťanský člověče, kterak by při smrti i soudu posledním pravý ostáti a rozkošný dům věčnosti za dědictví neuvadlé obdržeti mohl.

Věziž pak jistotně o tom, žeť ke všemu tomu potřebí jest dokonalé přípravy, s níž by hotov byl, kdykoli se Bohu líbí, odsud se přestěhovati a na Jeho soudu se postaviti. K takové přípravě a její dokonalosti, kteráž při lidech spasení žádostivých v životě tomto býti má, rozličné pomoci činí každodenně Pán Bůh, když s námi lidmi divně zachází, učí, cvičí, jednak sladký, jednak hořký kalich nalévá a tak divnými těmi cestami k dokonalosti té křesťanské vede. Čehož i tento kratičký spisek namítá; kterýž kdož bedlivěji čísti budeš, porozumíš, že darmo jest na světě sobě vybíráti, jak by člověk od Pána Boha veden býti měl a chtěl; než že nejlépe jest povolně, byť i s plačky bylo, za Pánem Bohem jíti a všecko, štěstí i neštěstí, radosti, zármutek, smích i pláč s poděkováním z ruky Jeho přijímati.

Najdeš tam nejedny věci, v nichž se buď upamatuješ a nebo poučíš, a nebo potěšíš, a nebo k snášení jakéhokoli kříže, když by jej Pán Bůh na tebe dopustil, nastrojíš, a nebo naposledy přivedl-li by tě Pán Bůh po přejití kázně své otcovské k nějakému ještě zde potěšení, jak bys ho užívati měl, tomu se naučíš. Čemuž všemu z přečtení spisku tohoto vyrozuměje, mám za to, že jej zamiluješ, a krátce to sobě navržené maje, v tom se více rozmnožovati budeš a toho svatého přemýšlování nikdy a ničímž z mysli sobě vyraziti nedopustíš, ale skutkem a pravdou je na sobě prokazovati budeš.

Mějž se dobře, Bohu milý křesťane, a On dejž tobě to svaté chtění i skutečné činění, aby Krista a Jeho dokonalého života následujíc k Němu do nebe přijíti mohl. Amen.

I. V čem dokonalost křesťanská záleží

Každý v Boží škole vycvičený a skrze Ducha pravdy znovu zrozený člověk to sám u sebe najde a vyzná, že právě křesťanství a libá Boží služba ne na samé známosti Boha a povědomosti věci jeho, ale také – a více – v skutečném činění vyjevené Boží vůle a v ostříhání svatosti, bez níž žádný neužít Pána, záleží. Nebo k tomu cílí člověk všemohoucí mocí Boží podle přehluboké a divné moudrosti Jeho stvořen jest, aby téhož Stvořitele svého, s ním na věky věků spojen jsa, všemi mocmi svými miloval, ctil, velebil a chválil. Sic co by člověku i veliké osvícení pomohlo, kdyby svatosti a plnění ve všem vůle Boží nenásledoval?

Byť kdo celou Bibli z paměti uměl, a necítil by vnitřního potěšení, milosti Boží, co jemu to prospěje? Marnost jest. Ovšem pak marnost jest, čímkoli jiným v světě lidé se zanášejí. Bohatu býti, slávu, čest a lidskou přízeň míti, rozkošemi a pohodlím oplývati, dlouho ve zdraví a bezpečnosti s milými přáteli živu býti; summou, libých v světě věcí užívati, není-li při tom plné lásky Boží, všecko jest marnost, všecko pomíjivé, všecko nestálé, všecko nejisté, všecko neplnou radost, nýbrž ne radost, než podobiznu a stín radosti dávající.

A protož člověk, jakožto vzácný a ku podobnosti nesmrtelného Boha zformovaný tvor, s právem se o něco dokonalejšího přičiniti a žádosti své ode všeho toho, což a neb příliš rychle s šustem světa pomíjí, a nebo ovšem škodu, tesknost a pykání přináší, odvracetí má; mysliti pak na to, aby k stálé, pravé, plné a dokonalé radosti a upokojení se v srdci svém přijíti mohl, tak aby s svatým Pavlem mohl, pro vyvýšenost toho Božího pokoje v sobě, cokoli svět za slavné i divné sobě počítá, všecko za lejno klásti, a pro sladkost tuto vnitřní zevnějších jakýchkoli, odkudkoli přicházejících utrpení za nic nevážiti a jich ani necítiti.

To jest hle svatá ta a drahá vyvoleného člověka v životě tomto dokonalost, k níž a hledání jí když my lidé sami z sebe nezpůsobili a váhaví jsme, Pán Bůh rozličnými útrpnostmi vyvolené své k tomu doháněti má obyčej; jakž se i nyní při nás děje.

Záleží pak (ať se již blíže k věci přistoupí) ta dokonalost v tomto trém:

I. V plném Boha milování.

II. V povolném Jemu se ve všem poddáváníí.

III. V ustavičném s Ním se obírání.

Kteréžto věci tři kdo má, přešťastný a blahoslavený jest člověk, má vrch moudrosti lidské, má začátek věčného života v sobě, nýbrž již jest přenesen z smrti do života; nebo v Bohu přebývá a Bůh v něm, což radost nevypravitelnou působí.

Každý tedy, kdož toho slyší, má sobě všemi mocmi srdce svého žádati, nýbrž všemi mocmi života svého se vynasnažiti, aby i sám k svaté té drahé i žádostivé dokonalosti přijíti mohl. Pro kterouž příčinu nejprv posouditi sluší:

II. Jak se člověk k hledání a dosažení dokonalosti připravovati má.

Troje toto při člověku, kterýž dokonalosti dojíti chce, býti musí:

Jedno, aby věře, že nade všecky šťastný bude, dosáhne-li jí, všecku mysl, žádost a toužení své po ní obrátil. Nebo Písmo dí: Kdo hledá moudrosti, nalézá ji, a kdo ji zamiluje nade všecko, tomu vychází vstříc a potkává se s ním (Moudr. 6:13). A bez toho ve všech věcech lidských to jest jisté, že kdo co zamiluje, po tom mysl pouští, aniž sobě odpočinutí dá, leč až dosáhne. Co Jákoba patriarchu v tak dlouhé a pracné službě zdržovalo? Láska k Ráchel. Co oráče, vojáky, kupce a jiné lidi po nesnadných cestách a skrze rozličné práce od jednoho těžkého kvaltování k druhému, nýbrž z jednoho nebezpečnosti do druhého vodí? Láska k statku, penězům, cti a podobným věcem. Tuto pak není o Ráchel, není o marné peníze, není o nestálou slávu světa činiti, ale o Boží tajnou moudrost, o přesladké Boží potěšení, o pravý a všeliký lidský rozum převyšující vnitřní pokoj a radost,

a tak summou o svrchované dobré, na němž člověku všechno záleží. A protože k tomu ne nějaká chladná a vlažná, ale vroucí žádost býti musí, aby člověk ani očím svým usnouti, ani víčkám svým zdřímati nedal, dokavádž by nenašel místa v srdci svém Hospodinu, k přebývání tam nejsilnějšího Boha Jákobova; jakž o Davidovi psáno stojí v Žalmu 132:4-5. Kdož tak Pána hledá, ten ho nalézá.

Druhá příprava jest, aby člověk vyčistil srdce své jako nádobku nějakou, do níž nebeskou vonnost klásti strojí. Nebo v nešlechtnou duši, dí Písmo, nevchází nebeská moudrost, aniž přebývá v těle podmaněném hříchu (Moudr. 1:4).

Musí pak srdce od dvojí nešvary aneb překážky vyčištěno býti: Předně, od zbytečných, toulavých, neužitečných myšlení. Potom, od nezřízených vášní, jenž jsou přílišné věci časných milování, hněv, závist, bázeň, zármutek apod.; kteréž jsou jako kalná mračna, oblohu srdce zatemňující a zanečišťující, aby se v něm hvězd nebeského potěšení spatřovati nemohlo.

Srdce naše jest z přirození nepokojné, ledčehos se leká, ledčemus se raduje, ledcos oblubuje, na ledcos se zpouzí. Ale kdo se o Boží toliko lásku a milost starati chce, ten musí tiché a pokojné srdce míti. Nebo takovým srdcím zjevuje se Bůh; jakž to na onen čas Eliášovi, proroku Páně, u figuře ukázáno, jemuž se ne v země třesení, ani v bouřce větru, ani v ohni plápolajícím, ale v tichém větříčku ozval Hospodin a s ním mluvil (1. Král. 19:11-12). Protož snažuj se, člověče, pokojné srdce míti, abys ničeho v světě příliš nemiloval, ničemu se příliš neradoval, nad ničím příliš se nermoutil, na nic zlobivě se nehněval etc.; tak k tobě vejde tajná Boží moudrost a učiní tě dokonalého.

Třetí, místo přípravy potřebí jest, abychom poznali, že taková dokonalost ne lidskou snažností se dosahuje, než pouhý dar Boží jest. Nebo On dí: Slituji se, nad kýmž se slituji, a milostiv budu, komuž mi se dobře viděti bude (Řím. 9:15). Myť z přirození nejsme způsobní než k odstupování srdcem od Boha a věčných věcí. Protož takovou svou nebezpečnou mdloubo poznávajíc, povinni jsme jako mdlé dítky v pokoře a sprostnosti před něj předstupovati, důvěrně žádající, aby lítostivé své oči k nám obrátil a drobtů, kteříž z stolu nevýmluvného milosrdenství Jeho padají, nám příti a

nám jimi se v srdcích našich krmiti dáti ráčil. Kdož tak činí a s mdlobou svou Jemu k nohám padá, při tom On jistě spasitelné své dílo koná a v mdlobě lidské, na odivu d'áblu, Božskou svou moc dokonává, jakž, mluvě s svatým Pavlem, vysvědčil (2. Kor. 12:9).

III. O milování Pána Boha, odkud se ono v srdci zaněcuje

Dvěma se pramenky milování Pána Boha do našich srdcí pouští. Jedním skrze poznání divné Božské dokonalosti, kterouž On sám v sobě má. Druhým skrze rozjímání přestědré dobroty a lásky, kteráž z Něho na nás vyplývá.

Co se prvního tkne, povaha srdce našeho jest, že se láskou ke všechněm těm věcem, kteréž samy v sobě pěkné a libé jsou; kloní, buďte ony duchovní neb tělesné. Proč sobě Eva zapověděné ovoce zachutnala? Protože bylo na pohledění libé. Proč Jákob více Ráchel miloval než Líu? Protože v očích jeho pěknější byla. Proč Šalomoun za moudrost žádal, a ne za bohatství aneb dlouhověkost? Protože ji za věc zvláštní a ušlechtilější držel. A tak summou, co zvláštnějšího a krásnějšího, to srdci našemu milejší. Mysl tedy pobožného a vyvoleného člověka, když Boha a Jeho nestvořenou bytnost rozjímá, vyrozumívá, že tam jest nezpytatelná jakási čistota, krása, ušlechtilost, sláva i radost, čemuž podobného v světě nic nenachází. Protož mu se srdce hned tam obrací, a jiné tyto věci, jakož špatnější, za hřbet stavěje, tu v Bohu skrytou krásu sobě chutnati a po ní dychtiti začíná.

Ale mnohemť se více láska Boží v srdci našem rozněcuje, když soudíme, že Bůh jest studnice plná milosrdenství. Ne nějaká však sama v sobě uzavíraná, ale k nám otevřená a z sebe na nás (ach, nad naši hodnost) plnost lásky vydávající; jak z skutků stvoření, opatrování, vyvolení, vykoupení a posvěcení patrné jest. Nebo jaká to štědrost, že, když jsme ničímž byli a měli na věky věků ničímž býti, On vlastní své bytnosti nám

udělil, abychom, jakož On v pravdě jest, tak i my také byli tvorem Jeho; a to jakým tvorem? Ne mrtvým, bezdušným, ne nerozumným, zvířeckým, ale ku podobenství svému zformoval nás, skvoucím, ušlechtilým, rozumným, nesmrtelným tvorem učinil nás. Ó hodent' jest jistě milování!

Čeho pak hoden pro své ustavičné nás chování a opatrování? V Něm živi jsme, hýbeme se i v bytu trváme. On zdržuje dýchání naše, On řídí kroky naše, On životu pokrm, On tělu oděv dává; On vodí nás v mladosti, On zdržuje v starosti, On nás na svých rukou nosí, On nás od pádu a nohy naše od poklesnutí ostříhá; On nás posiluje ve mdlobě, On v nemoci léčí; On nám milosti své udílí a dobrá myšlení vnuká; On, když my spíme, za nás bdí, On, když přichází nebezpečensví, zastírá. Summou, On jest nám všecko v celém našem na světě zůstávání. Kdož by Ho pak nemiloval?

A co o vyvolení k věčnému spasení říci máme? Poněvadž prvé, než jsme byli, již se o nás staral plný lásky Otec, jak by nám věčně dobře býti mohlo. Tuť jistě pobožná duše s svatým Pavlem zvolati musí: Ó hlubokosti bohatství moudrosti i umění Božího (Řím. 11:33). K doplnění pak milosrdenství svého i toto učinil, že, když jsme my skrze hřích hanebně se od něho odvrátili, a neproměnitelná spravedlnost Jeho vyhledávala, aby hříšník na věky setřín byl, On k spokojení té své neproměnitelné spravedlnosti a pravdomluvnosti vlastního Syna svého rád na smrt ohavnou a v zlořečenství vydal, jen aby nám spomoženo bylo, a my k věčné slávě, kteréž nyní ani nerozumíme, zase právo míti mohli. Který jazyk to vymluví? Který rozum to vystihne, jak užasnutí hodné jest toto milosrdenství Boží? V tomť jest zjevena láska Boží k nám, dí svatý Jan, že Syna svého, toho jednorozeného, poslal Bůh na svět, abychom živi byli skrze Něho. V tomť jest láska, ne že bychom my Boha milovali, ale že On prvé miloval nás a dal Syna svého, aby byl oběť slitování za hříchy naše (1. Jan 4:9-10).

Naposledy k plnému nás o lásce své ujištění dává nám Ducha svého svatého, jenž jest základ a neb závdavek spasení, a tím nás s sebou sám pojí, vnukáními Jeho svatými řídí a k spasení věčnému (kteréž bychom my nedbanlivostí svou tisíckrát zmrhali) mocí svou Božskou ostříhá (1. Petr. 1:5).

Toto všechno když vyvolená duše pobožně rozjímá, nemůže než náramnou radostí slzeti a s Davidem svatým zvolati: Ach, čímž se odplatím Hospodinu za všechna dobrodiní Jeho mně učiněná? (Žalm 116:12). A vyhledávajíc, čím by se odplatila, nic nenachází, kromě toho, že poznává, že věčného milování jest hoden Ten, kterýž nás až na věčnost zamiloval. Protož k Němu se s týmž Davidem obraceje říká: Z vnitřnosti srdce miluji Tě, Hospodine, sílo má, hrade můj a vysvoboditeli můj, v němž naději zkládám, štíte můj, rohu spasení mého, mé útočiště etc. (Žalm 18:2-3).

IV. Jak vroucí láska k Bohu býti má a čím se pronášeti má

Jak pak silné to milování Boha býti musí, sám to Pán Bůh v příkázání svém oznámil řka: Milovati budeš, človče, Pána Boha svého z celého srdce svého, ze vší duše, moci i síly své.

Kdež toto dvě pověděl Pán Bůh: Jedno, že chce nade všechno milován býti; jak mnoho člověk moci a síly má, všechno aby k milování Jeho vynakládal, tak jmenovitě, aby hned lnulo srdce Jeho k Bohu, kdy se koli na Něj rozpomenouti udá, ovšem pak, když o Něm a dobrodiních Jeho přemýšluje. Zatím chce Pán Bůh milováním tím nejvyšším sám toliko milován býti, aby člověk žádného většího v žádné věci kochání neměl jako v Něm, nebo dí, z celého srdce. Nechce tedy, aby půl srdce Jemu dávano bylo a půl světu zanecháno, ale celé chce. Neboť jest hřích, archu Hospodinovu vedle Dágonu stavěti, to jest, láska světa vedle lásky Boží místo dávatí. A v chrámě, kterýž sobě byl Bůh vzdělati poručil, nedal žádných obrazů stavěti kromě dvou cherubínů, ukázati chtěje, že které srdce chrámem Jeho býti má, tu On sám místo míti musí, kromě že také andělům svatým a nebeským věcem, abychom je v srdci měli, místa přeje.

Nezapověděl sic Pán Bůh i jiných věcí milovati, kteréž nám v světě potřebné a pohodlné jsou, ale zapověděl je tím velikým milováním milovati; tomu jmenovitě chtěje, s jakýmikoli věcmi v světě my zacházíme, láska však a žádost k Bohu všudy aby předčila, Bůh aby

nejlepší útěcha naše byl, nejdražší poklad, naše nejmilejší dědictví. Pakli i stvořené věci milujeme, život, zdraví, poctivost, statek, jídlo, pití, přátele, rodiče, děti, manželé sebe vespolek a cokoli jiného, tedy aby to jen v Bohu a pro Boha a do Boží vůle bylo; sic mělo-li by to bez Boha býti a přes Boží vůli, od Boha odvoditi, tak že by člověk v lásce Boží překážku měl, tedy aby všechno to mile opustiti hotov byl. To jest Boha nade vše, ze vší duše, moci a síly své milovati.

A kdo tak Boha miluje, ten:

Předně, všech hříchů nenávidí a hledí, kterak by se Hospodinu líbil a Jemu v každou hodinu sloužil. Aniž se čeho více bojí, jako aby v něčem neurazil Pána Boha svého. Protož šetrně při všem postupuje a v skutcích, slovích i myšleních sám na sebe pozor dává, aby nic pohoršlivě nepromluvil ani nepomyslel, věda, že oči a uši Boží tu jsou. Pakli se mu co udá z přehlédnutí neb nedopatření učiniti, nad tím se kormoutí, sám sebe obviňuje, v srdci svém se stydí a pokoje sobě nedá, dokudž se o to pokornými modlitbami se Pánem Bohem dostatečně neumluví. Ó blahoslavená duše, kteráž tak činí!

Druhé, kdož Boha nade všechno miluje, tomu věci časné ne tak příliš hrubě voní. Užívá jich sic, jakožto bez nichž na světě býti nelze, ale mysl jeho v nich se nevkořeňuje, proto že jinou tajnou vnađu cítí, budoucí věčné věci, radost, utěšení a slávu skrytou v Bohu, kamž se mu mysl pne a vznáší.

Třetí, ani sám sobě člověk takový není příliš skvostný a vzácný, nýbrž se před Pánem Bohem co nejnižěji opomítá a za nic klade; jako Abraham, kterýž mluvě se Pánem, prachem a popelem se nazýval. Před lidmi také nízce, tiše a pokorně sobě vede. Aniž toho takový pečlivě vyhledává, jak a v čem by tělu povoloval, než co k zachování stačuje, toho Jemu toliko podává, jinak hotov jsa i hladem i nahotou i mečem i ohněm je zkaziti dáti, jestliže by sláva Boží toho vyhledávala. Ó, šťastné takové těla opatrování!

Čtvrté, pravé a plné Boha milování žádnými se časy a proměnami nemění a přítrže neběře. Dává-li Pán Bůh věci utěšené, kochá se v nich člověk takový, jako v Božích darech, a chválí Pána Boha; odjímá-li je zase, říká s Jobem: Pán Bůh dal, Pán Bůh vzal, jméno Jeho buď pochváleno (Job

1:21); dopouští-li kázeň svou, byť i trpká byla, říká s Davidem: Prut tvůj a hůl tvá, Bože, tyť mne potěšují (Žalm 23:4); bij, tresci, švihej, jen milosti neodjímej! Nýbrž i když se Hospodin zuřivě k němu stavěti začíná, přece se Ho srdcem nespouští, ale s Jobem svatým říká: Byť mne pak i zabil Hospodin, a což bych nedoufal v Něj? (Job 13:15). Vysvobozuje-li zase, říká: Miluji Hospodina, že vysvobodil od smrti duši mou (Žalm 116:1.8). Summou, dělej Pán Bůh s milovníkem svým, co dělej, předce Mu on do rukou leze, lásky se od Něho naděje a láskou Jemu odměňuje.

Páté a poslední znamení milování Boha jest, že takoví i bližní své všechny milují, to jest, všechněm lidem dobrého přejí a žádnému nic zlého nepřejí. O kterémž bližních milování šířeji pomysliti sluší.

V. Jak se milování Boha i na bližní rozplývati musí

Bůh zajisté, závazav nás k věčnému sebe milování a věda mezi tím, že my snažnostmi svými nic Jemu napomoci ani lásky skutkem dokázati nemůžeme, jakž se David svatý zná v Žalmu 116:12, vystavil nám na místě svém bližního našeho a cele se v tom vysvětlil, co se někomu z nejmenších Jeho činí, že se Jemu činí (Mat. 25:40), a že na milování Boha i bližního našeho všecken zákon záleží i proroci (Mat. 7:12). A protož my každého bližního svého jakožto obraz Boží uctivě milovati a vážně, ne jinak, než jako by Bůh v něm byl (jakož jest), k němu a před ním sobě počínati máme, společného pokoje a vzdělání vždycky šetříce. Sic jinak láska, kterouž se k Bohu míti pravíme, ničímž bude, daremná toliko chlouba a domnění, jak svatý Jan dí: Řekl-li by kdo, miluji Boha, a bratra svého nenáviděl by, lhář jest; nebo kdo nemiluje bratra svého, kteréhož vidí, Boha, kteréhož neviděl, kterak může milovati? Bohat' nikdy žádný nespatrił; ale milujeme-liť jedni druhé, Bůh v nás přebývá, a láska Jeho dokonalá jest v nás (1. Jan 4:12.20).

Jisté tedy znamení vroucí lásky k Bohu jest láska k bližnímu. Oheň zajisté

má tu povahu, že horkost svou nejpředněji sic zhůru žene, ano i silněji nad sebou pálí; a však zahřívá i po stranách, sic by nebyl oheň; tak láska, v kterém srdci právě hoří, nejpředněji sic vzhůru k Bohu plápolá, ale však i okolo sebe bližních vroucně dosahuje, sic jinak není láska. Již pak věděti potřebí, jak se vlastně k bližnímu chovati má ten, kdož Boha svého upřímně miluje; jmenovitě; že k němu náklonnosti dokazovati musí: 1. myslí, 2. skutky.

Myslí tak, aby žádnému bližnímu svému ničeho zlého nepřál a nežádal, tak jakž sobě nežádá a nepřeje, než naproti tomu, jak sobě dobrého na těle i na duši vinšuje, tak i každému z bližních aby vinšoval. A když Pán Bůh bližní požehnáním svým poděluje a něčím potěšeným daří, aby se z toho zároveň těšil a radoval, jako by se jemu samému to dalo. Když pak bližního zármutkem navštívuje Pán Bůh a naň neštěstí dopouští, aby v svém srdci téhož čitelnost měl a spolu s ním se rmoutil. Toť jest, což Duch svatý dí: Radujte se s radujícími a plačte s plačícími; item: láskou bratrskou jedni k druhým naklonění jsouce (Řím. 12:10.15).

Skutkem pak lásky k bližnímu dokazujeme konáním při něm 1. spravedlnosti, 2. milosrdenství.

Spravedlnosti, když nic na újmu bližnímu nečiníme, na újmu, pravím, buď života a zdraví, buď statku a jmění, buď poctivosti a dobrého jména, a nebo také na újmu společného pokoje. A v tomť se přikázání Boží ostříhají, nepokradeš, nesesmílníš, nepromluvíš křivého svědectví, cti otce i matku etc.

Láskou tedy Boží naplněný člověk hledí, aby bližnímu na životu a zdraví škozeno nebylo; neokrádá žádného, ani zjevně ani tajně, nezadržuje nic povinného žádnému, má lsti i zlé úmysly i všelikou neupřímnost v nenávisti; šetří také bližního co na cti, na něj nesočí, o něm neklevetuje, u jiných ho v podezření a oškřivost neuvodí, než zanechává každého býti, čímž jest. Pakli by kdy o bližním mluvíti potřebí, mluví pravdu toliko, sprostně a upřímně. Komu náleží čest, tomu ji dává a nezadržuje slovem ani skutkem. Summou, spravedlnosti a náležitosti při všem všudy šetří, nejenom pro společný zevnější pokoj, ale více pro svědomí a vnitřní svůj pokoj, jehož by sobě, bera něco na svědomí své, nerad zmrhal.

Blahoslavený člověk, kdož tak činí!

Blahoslavenější pak ještě, kdož skutky milosrdenství koná, jenž v smířlivosti a účinnosti záleží. Smířlivost v tom jest, když nás bližní urazí, abychom snadní byli k odpuštění. Účinnost v tom jest, když nás bližní potřebuje, abychom k sloužení a pomáhání ochotni byli, buď skutkem neb jináče.

O smířlivosti neb mírnosti k bližním učí nás Bůh, abychom nebyli přísní vyhledavatelé a tím méně mstitelé křivd svých, ale abychom pro pokoj, co se jen snášeti může, snášeli, zvláště když by se bližní upamatoval, a výstupek svůj a proti nám přestoupení poznaje, za odpuštění prosil, povinni jsme všecko prominouti, laskavě se ohlásiti a vinu dopuštěnou v zapomenutí dáti, byť to pak i často a třebaš sedmdesátekrát sedmkrát za den bylo (Mat. 18:21-22); nebo psáno jest: Slunce nezapadej na hněvivost vaši (Efez. 4:26); nýbrž byť se bližní i upamatovali a nám škoditi, utrhati, neb jiným způsobem schválnost činiti, byť i z úmysla bylo, přestati nechtěl, protoť my se přece v hněv, nenávisť a zlobivost proti němu vydávati nemáme; nebo jest psáno: Mně pomsta, praví Pán (Řím. 12:19), a že jest Jiný, kterýž vidí a soudí (Jan 8:50). To když rozvažuje Boha milující duše, nedá se ani těm největším křivdám z tichosti a trpělivosti vyraziti, ale lásky a pokoje toho Božího pevně se drží a formuje se k svému milému Spasiteli, kterýž, když mu zlořečili, nezlořečil zase, trpěv nehrozil, ale poroučel křivdy tomu, jenž spravedlivě soudí (1. Petr. 2:23), nýbrž nepřítelům svým dobře činil, za ty, kteříž ho křižovali, se modlil. Otec nebeský sám takověž trpělivosti a dobroty jest příkladem, kterýž slunci svému na zlé i dobré svítiti a dešti svému na spravedlivé i na nespravedlivé přseti velí (Mat. 5:45). Tak také i pobožný, dokonalosti následující člověk činí, že zlým i dobrým, i svým vlastním nepřítelům přece přeje. A toť jest velmi patrný důvod dokonalosti křesťanské, při kom se taková snášenlivost i dobrota vidí, aneb kdo ji při sobě cítí; nebo duch Kristův, jenž jest duch pokoje a tichosti, jistotně v něm přebývá.

Druhý skutek milosrdenství jest k bližnímu v jeho nouzi a potřebě účinnost a sdílnost. Čímž se nejen udílení žebráku kusu chleba aneb penízka rozumí, ale všechněm bližním i ve všelijakých potřebách skutečné sloužení. Almužna jest, buď že kdo naší rady potřebuje, neb našeho potěšení, neb

naší pomoci, neb naší štědrosti, abychom ho neopouštěli, než co našeho možného jest, rádi od sebe činili. Ku příkladu: Vidíme-li bližního škodlivě hloupého, povinni jsme ho poučiti; vidíme-li bloudícího, na cestu napraviti; vidíme-li zarmouceného, potěšiti; vidíme-li svémyslného, napomenouti; vidíme-li hlad trpícího, kusem chleba se zděliti; vidíme-li žíznivého a pomoci sobě nemohoucího, napojiti; vidíme-li nahého aneb bídně oděného, přiodíti. Vidíme-li nemocného, navštívit, potěšiti a něco, umíme-li, poraditi a posloužiti. Vidíme-li také koho bezprávě trpěti, buď násilím neb lstí, povinni jsme o bližního se ujíti a jeho zastati. Summou, čím kdo bližnímu svému prospěti může, když toho potřebu vidí, tím jemu s vynaložením práce, statku, nýbrž zdraví a života svého sloužiti jest povinen; jakž Písmo dí, že Syn Boží duši svou za nás položil, a že i my za bratří duše klásti máme (1. Jan. 3:16); ovšem tedy jiné věci. Nebo tentýž apoštol svatý Jan: Měl-li by kdo statek tohoto světa a viděl by bratra svého, totiž bližního kohokoli, an nouzi trpí, a zavřel by střeva svá před ním, kterak láska Boží přebývá v něm? (v. 17). A toť jest to dokonalé Boha milování i s ovocem svým, jež jest celá a skutečná k bližním láska.

VI. O povolném se ve všem Bohu poddáváníí

Z takového Boha zamilování jde se na druhý dokonalosti stupeň, jmenovitě, že se člověk takový všecken Bohu oddá a na ruce položí, aby s ním podlé svobodné své vůle nakládal zacházel, jak chce. A když podlé příčin prozřetelnosti své Božské nejednostejně s ním zachází, jednak libé věci pouštěje, jednak odporné dopouštěje, jednak těše, jednak děše, jednak švihaje, jednak objímaje, on všecko z otcovské Jeho ruky dobromyslně přijímá, s Jobem vždycky říkáje: Buď jméno Páně pochváleno (Job 1:21), a s svatým Pavlem: Nicť mne, ani smrt ani život, ani přítomné věci ani budoucí, neodloučí od lásky Boží (Řím. 8:38-39). Ó blažená duše, kteráž na ten stupeň dokonalosti přijde! Nebo zdaž kdo kdy zahanben byl, kdož v Pána doufal? (Sir. 2:11).

Uměníť jest nad všecko umění, sebe sobě samému z moci vzíti a Bohu se dáti, moudrost, pravím, nad moudrosti. Nebo coť kdo Bohu v opatrování

oddá a poroučí, toť jest dobře opatřeno. Jistotně On tisíckrát to lépe zachovati a ku potěšení dochovati umí, nežli na to jednou z lidí neb andělů někdo pomysliti může. Jsou pak dvě částky umění tohoto:

Jedna, věci libé uměti z rukou Božích přijímati a jich tak užívati, aby mysl spolu i s tělem mezi nimi nezbujněla. Kdež pobožný člověk souditi má, že by sic bez těch pohodlných, libých věcí duše naše dobře státi mohla k spasení, než Bůh z štědrosti své že je nám tak přidává, aby se nám služba Jeho tím vždy osladčovala. Nebo jakož dětem rodičové nejpřednější sic věc chovají k dědictví, a však, pokud dětinský rozum při nich trvá, i titěrek jim, dřevěných koňů, panen, ořechů, perník etc. přejí, aby časem kratochvíle s tím užili: tak Pán Bůh veliké, věčné, nevidané a neslychané věci nám stroje, mezi tím však, pokud na světě v dětinské postavě jsme, zdejších těch pohodlí, jídla, pití, oděvu, peněz, pokoje a bezpečnosti, obývání s milými přáteli etc. také nám nezavídí, nýbrž časem jich, když se mu vidí, a On potřebu zná, dosti poskytuje. Než pamatovati sluší, že to není chléb synů, než chléb čelední, kterýž i těm dává, jichž na věky spasiti nemíní; chléb pak synů že jest vnitřní pokoj a radost v duchu. Protož oněch zevnějších věcí zevnějšně toliko podlé přítomné potřeby do vůle Boží užívati náleží, srdce pak k nim nikdy přikládati nesluší.

Mezi tím dobré jest, mysliti na snadnou těch věcí proměnu, a co zatím přijíti může. Jmenovitě v čas hojnosti mysliti na hlad, v čas bohatství na chudobu, v čas pokoje na nepokoj, v čas bezpečnosti na utíkání, v čas přebývání s přáteli na rozloučení a sirobu, kteráž se přihoditi může a přihází. Tak mysl v mírnosti a střednosti zachována a k dalším smutným příhodám, měly-li by přijíti (jakž na světě nic jistějšího), nastrojená bude. Ovšem pak pamatovati má pobožný člověk, aby potěšených věcí požívaje, Pána Boha vždycky chválil a z lásky Jemu děkoval.

Druhá; ale jakož na moři není zvláštní umění, tehdáž lodí zpravovati, když jasno a ticho, ale tehdáž, když se strhnou větrové, bouři strašlivou působí, a lodí od násilí vln sem tam se zmítá: tak podobně ne to jest největší umění, v čas štěstí se Pánem Bohem býti spokojenu, v něm se těšiti a jej chváliti (nebo to že snadné jest, d'ábel před Bohem vyznal, Job. 1:9-10), ale v čas zármutku a pokušení, v čas těžkosti a bolesti Bohu se poddávati a v Něm stálé kochání míti, to jest umění nad všechna umění a nevyhnutelně

potřebné pobožným. Není zajisté žádný z vyvolených, jehož by do školy kříže neposílal časem Pán Bůh, proto že kohož miluje, toho tresce, a švihá každého, kteréhož za syna přijímá (Žid. 12:6)? Kdyby tedy člověk Pánu Bohu, ať se tak dí, podlízati a povolně, čiň co čiň, od Něho přijímati neuměl, jistě by na zmatky přišel; jakž mnozí přicházejí. Ale dokonalí u víře a milování Boha pamatují na to, že Bůh jest Bohem, jemuž volné jest činiti, co chce, a že z Jeho ruky všecko pochází, což nás potkává; a že bez toho život tento není než poutnictví; veď se jim tu jak veď, však to že věčně státi nebude, a že hříchové naši toho zasluhují, aby nás metličkami svými Pán Bůh navštěvoval, a že víra naše skrze trpělivost a pokoru prubování potřebuje; a že také Pán náš a hlava Ježíš Kristus skrze přetěsnou bránu utrpení svých do království svého protisknouti se musil, a podlé toho nám, oudům Jeho, že nelze, než také tak za Ním se tisknouti: a že naposledy milujícím Boha všecko na dobré vyjítí musí, poněvadž Písma jsou plná milostných slibů, že žádný v Boha doufající nad možnost svou pokušeními obtěžován býti nemá (1. Kor. 10:13), nýbrž uprostřed zármutku potěšením dařen a šťastně při Bohu zachován.

To jsou potěšená přemýšlování, kterýmiž se ve všelijakých těžkostech Boha milující srdce obcerstuje a k podnikání kříže udatné činí. Ač pak rozliční jsou zármutkové, kteréž Pán Bůh na své sesílá, mohou se však ve čtvero pojítí; nebo jsou nemoci, pozbytí statků a ochuzení, potracení milých přátel a osíření, protivenství od nepřátel pravdy, jako jsou nebezpečenství, utíkání, vypovědění neb vyhnání, cti zbavení, vězení, smrt; o kteréž každé věci obzvláště posouditi náleží.

VII. O pokorném nemoci od Boha přijímání

Pravdat' jest, nemoci bez bolesti, trápení a teskností nebývají; ale člověk pobožný soudě to, že jednou stalé Boží vyřčení, prach jsi a v prach se obrátíš, neproměnitelné zůstati musí, též že rozbořením tohoto zemského stánku Bůh příbytek věčný vzdělati stroj (2. Kor. 5:1); též rozjímaje pobožný člověk, že užitečné nám jest, ruku Boží časem na sobě cítiti, aby

trpělivost naše zkušována byla, a že cokoli Pán Bůh při vyvolených svých koná, s jistým uvážením a pro jisté příčiny koná, nabývá potěšení uprostřed bídy své, tělo i duši svou v mocnou Boží ruku odevzdáváje. A když tak daleko přijde člověk, tedy, ač tělo jest mdlé, duch však silen bývá, a lépe jest tak člověku, nežli kdyby zdrav jsa, v rozmařilosti a bujnosti těla postaven byl.

VIII. O dobrovolném chudoby podstupování

Pozbytí statků, buď že od samého Boha skrze oheň a povodeň, aneb z Božího dopuštění od lidí skrze okradení a obloupení přichází, dvoje bývá:

Někdy odejme Pán Bůh z zámožnosti naší částku nějakou a částky nechá, tak že ještě máme nač živi býti. A v té příhodě pobožný člověk dostatečné příčiny k kormoucení se nemá, nýbrž má příčinu, aby Pánu Bohu za zachování ostatku děkoval a rád byl, že hojnosti a zbytku, kterýž by snad jemu byl škoditi mohl, zbaven jest. Nad to má pamatovati, že všickni všeho světa statkové a jmění Boží jsou, a On jich půjčuje, komu chce; a to že na Jeho dobré líbeznosti záleží. Jakož pak obyčejně, když pobožní na Jeho výstrahu (Žalm. 62) zapomínajíce srdce k statku přikládati a v svém jmění se sobě zalibovati počínají (poněvadž by to začátkem zlého býti mohlo), je odjímá. Pevně tedy tomu věřiti máme, že co se koli s námi i statečky našimi děje, všechno od nestižitelné Božské prozřetelnosti pochází, kterýž nám náš oddíl pěkně, prozřetelně odkrojuje a před nás klade; co pak nadbývá, to ujímá, aby nám neškodilo. Ó, oblíbení hodná moudrost Boží!

Někdy pak dopouští Pán Bůh, že někdo do konce o všecko přichází, a holé ruce jemu zůstávají. V jakéž příhodě dokonale milující Pána Boha duše sobě myslí, že On spravedlivý Bůh jest a toho jistotně své zvláštní příčiny, bychom my jich pak neznali, míti musí, poněvadž On lépe, co by nám k dobrému bylo, ví a toho šetří, nežli my sami. A tak důvěruje se jemu, že On tu jemu něco k spasení nápomocného obmyslí, dává Jemu čest a s Jobem (kterémuž všecken statek a všecky dítky jednoho dne a brzy potom všecko

zdraví odjato) říká: Hospodin dal, Hospodin vzal, jméno Jeho buď pochváleno (Job 1:21). Takovou udatnou mysl měl také svatý Pavel, kterýž řekl: Já umím hojnost míti i nouzi trpěti, nasycen býti i lačněti; všecko mohu v tom, kterýž mne posiluje, Kristus (Fil. 4:12-13).

Rozvažuje sobě i to, že sám Kristus na světě byv neměl, kde by hlavu sklonil, a vypravuje osmero blahoslavenství, chudé hned napřed postavil, chudé totiž v sobě a bohaté v Bohu. Odkudž sobě rozjímá, že ochuzení to jeho zevnější na spasení jeho nic mu neuškodí, nýbrž napomůže. Strany pak těla věří tomu, že Pán Bůh stejně tak mocný jest a zůstává k chování Jeho jak prvé, a když jemu zanechal života, žet' mu přidá pokrm a tělu oděv, poněvadž řekl: Nikoli nenechám tě, aniž tě opustím (Žid. 13:5). Těší se takový pobožný člověk, že, ač mu statek odešel, Bůh však, kterýž statky rozdává, a kterýž ptáky nebeské krmí a kvítí polní odívá a kterýž proroka skrze krkavce krmiti dal a též jej bez pokrmu 40 dní zdržoval, a kterýž vdově v kbelci mouky přispořil, aby jí neubývalo, a kterýž pěti chleby pět tisíc lidu nakrmil, ten že neodešel, ale při něm zůstává.

Připomíná sobě i to, že ne v rozhojnění statku život něčí záleží (jakž Kristus Pán dí u Luk. 12:15), a že ne chléb a víno, ovšem ne peníze člověka zdržují, ale Slovo Jeho, totiž požehnání, vycházející z úst Jeho.

Ty všechny věci když u sebe nábožně rozjímá milující Boha duše, přichází k upokojení a užívá při svém kusu chleba a doušku vody více dobré myslí, než svět při velikém svém zboží, a Boží požehnání jí neopouští.

IX. O trpělivém siroby a potracení milých přátel snášení

Nejdražší na světě klenot že jest věrný přítel, i pohané říkali, i Sirach tvrdí, i skutek ukazuje. Zvláště pak manželé sebe upřímně milující, kteříž jedno srdce ve dvou tělech nosí; a protož ztráta milého přítele jest nad jiné ztráty těžší, a když manžel jeden od druhého skrze smrt odtržen bývá, tak to bývá, jako by srdce na dvě roztrženo bylo. Zármutek takový smrti se

rovná, nýbrž často nad smrt nesnesitelnější bývá; a zvláště ještě, když malé a neodchovalé dítěčky před rukama jsou, na něž kdykoli pozůstalý z manželů pobožných pohlédne, srdce se mu žalostí zalévá. Ale což činiti? I tuť se vůle člověka vůli Boží poddávati musí, poněvadž On nechce než sám všemi věcmi vládnouti; kdo uložení Jeho odolá?

K tomu chce sám nade všecko milován býti, a vedle toho věci ty, kteréž nám někdy nad příliš milé jsou, a víc, než sluší, na nich zakládáme, běže pryč a klade v stranu, abychom se museli láskou a důvěrností k Němu samému navrátiti. Duše tedy, osvícená, když i v té věci Pán Bůh soudy své koná a ji zarmucuje, ránu a bolest svou jako z ruky Boží přijímati má trpělivě a ji sobě tím polehčovati, že ač milý a věrný přítel odešel, Bůh však, nejvěrnější a nejplatnější přítel (jehož také raději míti než všechny lidi jest povinnost naše), že živ zůstává.

Ale aby taková z osíření pocházející žalost přílišná nebyla (zvláště když by nenadále přišla), časně se k ní strojiti sluší. A to dvojím způsobem:

Jedno, mysliti často na to, že se ta příhoda státi může, poněvadž v světě obyčejnějšího nic není, jako aby jedni od druhých mřeli. Kdo tedy milého přítele má, věřiti musí, že jej má sobě od Boha propůjčeného, jenž ho zase povolati může, kdy chce, a vůle Jeho (jenž jest vždycky svatá a spravedlivá) státi se musí.

Potom, potřebí s milým přítelem takové přátelství učiniti, kteréhož by ani smrt zrušiti nemohla, jmenovitě přátelství duchovní, kteréž více v spojení srdcí v Bohu nežli těla záleží. Tím zajisté způsobem smrt ne tak bude boleti, poněvadž svazek přátelství nepřerušný zůstane, a přítel příteli neodejde, než toliko ho tam, kdež se zase spatří a v plnějším milování na věky věků s sebou budou, předejde. Tot' jest, což Duch svatý poroučí, aby se křesťané příčinou těch, kteříž zesnuli, nermoutili jako pohané, kteříž naděje nemají (1. Tes. 4:13). Takovými myšlenkami máme se v čas přichystávati, a bude nám snáze žalost a bolest pro smrt milých našich přemáhati, když srdce naše v Bohu nej přednějšího svého pokoje a odpočinutí hledati a požívati bude.

X. O udatném a veselém protivenství podnikání

K tomu pak Božímu nás na světě nemocemi, chudobou a sirobou podlé příčin navštěvování přistupuje toto horší téměř, že kdož jsme z počtu věřících, musíme od ďábla a zlých lidí velikou nenávisť, posměchy, úklady, vypovídání, vyhánění, vězení, cti odjímání a co podobného snášeti, často se i v loupež zubům jejich a na ohavnou smrt dostávájíce. Ale kdož v tom pravého osvícení a potěšení žádá, ten přede všemi věcmi toto předivné a neomylné pravidlo v paměti míti musí, že cesta k nebi vedoucí úzká a brána těsná vyměřená jest a taková zůstatí musí, a že to jednou stále, neproměnitelné, přemoudré Baží uložení a nařízení jest, aby se skrze mnohá soužení do království Jeho vcházelo.

Což tedy proti tomu činiti? Jak sobě jinou k dokonalosti cestu, nežli ji Pán Bůh zřídil, začítí? Zřetelně nám, výslovně a beze všeho okolkování pověděl Kristus Pán: Kdo za ním jíti chce, aby vzal na sebe kříž (Marek 8:34); a že služebník nemusí býti šťastnější nad Pána svého (Jan. 15:20). A protož, kdo za Kristem do nebe chceme, musíme rezolucí vzítí na odpornosti nedbati, nýbrž je udatně, přijď co přijď, podnikati. Nebo to jest naše věřících heslo, to barva nebeského dvoru, slzy a krev pro čest Pána svého vylévati a bíliti roucha svá ve krvi Beránkově (Zjev. 7:14). Protož Spasitel náš: Blahoslaveni, kteříž protivenství trpí pro spravedlnost; radujte se a veselte se, nebo odplata vaše hojná jest v nebesích (Mat. 5:10-12).

Mezi tím k čemu jest, nepřátel těch, byť oni jakkoli rozlíceni byli, příliš se báti? Strachu jejich nebojte se, dí svatý Petr, ani se kormuťte, ale Pána Boha posvěcujte v srdcích svých (1. Petr. 3:14-15).

Ale jakž se nebáti, dí tělo, strachu jejich? Ant' jsou zuřiví, a co sobě v mysl vezmou, všecko vykonávají? Na to Kristus odpovídá: Nebojte se těch, kteříž mordují tělo a dále nemají, co by učinili (Luk. 12:4). Mordují pak tělo, když jim Pán Bůh dopustí; když nedopustí, nemohou zamordovati. Nebo On má i vrabce v počtu, nercili vyvolené své, aby mu bez vůle Jeho žádný nezahynul. Nebojtež se tedy, dí Kristus, mnohých vrabců větší a

lepší jste vy (Mat, 10:31). Ačkoli tedy ďábel a svět, pravda jest, svého nenechají a po nás proto, že jsme jim trn v očích, pásti nepřestanou; ale vždyť my máme potěšení, že Spasitel náš svět přemohl a nám doufati poručil, že i my v Něm přemůžeme, a že On ve mdlobě naší svou sílu prokazovati chce (2. Kor. 12:9).

Necht' se tedy svět se všemi ďábly z pekla bouří, jak chce, bez vůle však Boží na nás nic míti nemohou. Nebo se nám Bůh zavázal, že nás neopustí, ani nad možnost pokoušeti dopustí. A víme, že i skrze mořské hlubiny umí suchou nohou lid svůj převésti. Víme, že umí nepřátely, když Elizea jímati chtějí, slepotou raniti, aby ho nepoznali. Víme, že umí, když Eliáše jímati chtějí, ohněm z nebe na ně házeti a je zžirati. Víme, že umí, když Krista neb Jeho oudy jímati chtějí, nazpět poraziti. Víme, že Pavla umí z Damašku, by přes zeď v koši bylo, vyvésti. Víme, že Petra umí, zraze okovy, z žaláře vytrhnouti. Víme, že i uprostřed ohnivě peci ctitele své bez poškrvny zachovati umí. Summou, kde lidských postředků nepostačuje, že On na tisíce ještě prostředků má svých k zachování a vysvobození. Vzдор ďáblu a všechněm holomkům jeho, aby nám přes Boží vůli něco učiniti mohli. Vzдор, aby nás najíti mohli, když se u Boha skrýváme a k stínu Jeho útočiště běřeme. Pročež se zklamají zjevně ti, jenž duši mou chtějí zkaziti, zpívá David v Žalmu 63:10.

K tomu vidí se to z příkladů zřetelně, že Pán Bůh upřímným svým ctitelům takových odporností divně polehčuje a nésti pomáhá, tak že jim to ne nějak trpce, ale libě a sladce přichází; jakž o apoštolech napsáno, že zmrskáni byvše šli a radovali se. že hodni učiněni jsou trpěti pro jméno Pána Ježíše (Skut. 5:40. 41).

Nadto ví se jistotně, že protivenství taková vyvoleným Božím k veliké platnosti bývají, poněvadž skrze ně vira jejich a k Bohu trpělivost, nýbrž i láska, naděje, horlivost a všechny jiné ctnosti jako bruslem nějakým znamenitě zostřeny bývají, a spasení jejich (nad něž člověku křesťanu ani v nebi ani na zemi nic milejšího býti nemá) velikou pomoc běře. To nejenom Písmo svaté nás učí, ale i příkladové toho tvrdí. Kde bychom takových svatých vroucích žalmů byli nabrali, kdyby David ve škole kříže nebyl cvičen? Kde by církev křesťanská takových horlivých epištol, tak mocných k vzdělání pravdy řečí byla nabrala, kdyby svatý Pavel nepřátelům,

falešným bratřím, až i samému ďáblu k trýznění nebyl podáván? Podnes by bez mnohých znamenitých knih a spisů bylo, a mnohé srdce bez nábožností zůstalo, kdyby zármutku a protivenství nebylo. Summou, co v církvi neb v nebi zvláštního býti má, to zde útrpnostmi musí vypulerováno býti. A protož blahoslavení, kteříž kázní Páně nepohrdají; neb ač kázeň přítomná nezdá se býti potěšená, než smutná, ale potomť rozkošné ovoce přináší těm, kteříž by pocvičení byli (Žid. 12:11). Nýbrž i v časných věcech mnohým protivenství prospěla. Příkladové jsou, že kdo pro Krista vyhnání, vypovědění, opuštění přátel, odjetí statku, úřadu a poctivosti dobrovolně podstupovali, Pán Bůh jim maličkých věcí opuštění hojným zase hned zde navrácením štědrě vynahradil, tak že více bezpečnosti, svobody, statku, slávy a poctivosti než kdy před tím měli. Tak hle Kristus své slovo plní, kdo pro Mne opustí dům, bratří, sestry, otce, matku, manželku, děti, roli, vezme stokrát víc, hned v životě tomto, a v budoucím věku život věčný (Marek 10:29-30). Kdož by tedy k vůli tomu Pánu něčeho ozeleti se zdráhal, kterýž tak bohatě, časně i věčně, škody nahraňuje?

Naposledy, by pak i neměl člověk věřící z smrti aneb jiných těch neřestí vytržen býti, ale v nich zahynouti, což na tom? Drahát' jest před obličejem Božím smrt svatých Jeho (Žalm 116:15). A zdaž pak pro tento přítomný život v Krista doufáme? Však bychom nejbídnější byli ze všech lidí (1. Kor. 15:19). Jinde, ó, jinde jest odplata naše a mzda naše, kterouž nám chová Ten, jenž nás před věky zamiloval Bůh; k níž když povolává, buď smrtí prostou neb mučednickou, proč sobě neb jiným toho záviděti?

Nepřichází sic bez těžkosti a tesknosti smrt, vyhnání, vypovědění a jiná taková trápení snášeti, ale člověk v milování Boha ustavený z toho se vyrážeti a udatností viry všecko přemáhati musí.

Obého máme na Davidovi příklad, kterýž jsa vyhnán a milostných služeb Božích, k nimž jindy s zástupy plésajících do domu Božího chodíval, byv zbaven tesklil přežalostně, až duši vyléval, a slzy dnem i nocí místo pokrmu maje, úpěl a naříkal, že se Bůh nad ním zapomenul; a však probrav se, takto k sobě zase mluvil: Proč jsi smutná, duše má? Proč se tak kormoutíš ve mně? Posečkej na Boha, ještěť já vyznávati budu, že On byl spasením mým, Bůh můj (Žalm 42:6.12; 84:2-3.12).

Podobně svatý Pavel do Jeruzaléma k útrpnostem se ubíraje, s pláčem s bratřími v Milétu se žehnaje, takto k nim mluvil: Aj, já nyní sevřín jsa duchem беру se do Jeruzaléma nevěda, co mi se v něm státi má, kromě že mi Duch svatý osvědčuje, že vězení a ssoužení mne očekávají. Já však na to nic nedbám, aniž jest mi tak drahá duše má, jen abych běh svůj s radostí vykonal. A když ho v Cesarei bratří prosili, aby do Jeruzaléma nechodil, řekl: I co činíte, plačíte a trápíte duši mou? Však já netoliko svázán býti, ale i umřítí hotov jsem pro jméno Pána Ježíše (Skut. 20:13. a 21:21).

Sám Kristus Pán, cítě nastávající utrpení svá, vzdychal a truchlil říkáje: Ach, jak jest těžko, dokudž se nedokoná? A padaje na tvář před Otcem svým, prosil toužebně, jestli možné, aby Ho kalich ten utrpení minul. A však sebrav se zase říkal: Ne jakž já chci, ale jakž Ty chceš, Otče můj, staň se (Mat. 26:39-42, Luk. 22:42).

Pochválená budiž blahoslavená Trojice, Otec, Syn i Duch svatý, kterýž i jiným mučedníkům svým vítězství dává, mocí, silou a udatností z výsosti je k veselému protivenství pro jméno své podnikání daří. Amen.

Summa tedy druhé té částky dokonalosti křesťanské jest, Bohu z Jeho řízení se nevytahovati, nýbrž Jemu duši, tělo, zdraví, manželku, dítky, přátele, poctivost, statek, život i smrt a všecko v moc odevzdávati a Jej nad sebou a všemi věcmi svými plnomocným vladařem učiniti, tak aby člověk, co se koli děje, že se řízením Božím dobře i svatě děje a na všecko dobré vyjítí musí, na to živ jsa i umíraje cele věřil. Blaze těm, jenž moci i síly (zpívá David v Žalmu 84) Od Tebe, Bože, v srdce nabyli, a přes údolí světa jdouce, po Tvých cestách s ochotností žízně, hladu, zhoubečů, zlosti i všech bíd se odvažují etc.

XI. O ustavičném o Pánu Bohu přemyšlování

Z plného Boha zamilování a Jemu se se vším všudy oddání jde se na třetí dokonalosti stupeň, jenž slove ustavičné a libé s Bohem se obírání. Nebo kde jest poklad, tu jest srdce, dí Kristus Pán (Mat. 6:21). Kdo tedy své

nejlepší dobré v Bohu složené býti zná a Jemu také své nejlepší poklady, duši, tělo, přátele etc. v opatrování odevzdal, toho mysl, není možné, než že často z těla vybíhá a s těmi poklady a opatrovatelem jich Bohem rozkošně se obírá. A to jest nejvyšší zde stupeň dokonalosti, se Pánem Bohem spojenu býti a jako již v Bohu přebývati. Což se dvojím způsobem děje: 1. Přemýšlováním o Ném, 2. rozmlouváním s Ním.

Přemýšlujeme jako poněkud o nepřítomném; poněvadž ještě vzdálený zůstává zraku našemu, ještě se nevidíme tváří v tvář. Rozmlouváme pak jako s přítomným, proto že neviditelně s námi jest. Oboje to vyvolené duši sladké.

O vzpomínání na Boha David dí: Představuji sobě Hospodina před obličej svůj vždycky, a z té příčiny rozveselilo se srdce mé, a zplésala sláva má (Žalm 16:8-9). On hle, králem byv a těžké na sobě práce a ustavičná zaměstnání maje, na Boha však nezapomínal, nýbrž, jakž dí, Jej sobě před oči stavěl vždycky, a tím že se rozveselilo srdce jeho. Kdo zajisté vždycky mysl při věcech zemských drží, má kvalitování hojně a potěšení málo, srdce plné roztržitosti a nepokoje, aniž duchovní radosti co zakusiti může. Dokonalý tedy člověk nejen sobě zvláštní chvílky k přemýšlování o Pánu Bohu a Jeho dobrotě obírá, ale i při práci jakékoli od leckuds příčinu vezma, na něj vzpomíná. Ku příkladu: Počíná-li co mluvit, srdce mu hned připomene, že tu Boží ucho poslouchá; pakli činiti, oko Boží že se dívá. Jí-li neb pije-li, rozpomíná se na budoucí v nebi rozkoše. Postí-li se, rozpomíná, že v nebi budeme jako andělé Boží, nepotřebující pokrmu a nápoje. Jest-li vesel s milými přáteli, rozpomíná se na budoucí slavné nebeské tovaryšstvo. Vidí-li před sebou věrnou svou manželku (neb manželka svého manžela), již srdečně miluje, soudí z toho, jaká jest láska mezi nebeským ženichem a chotí Jeho církví. Pohlédne-li na své dítky milé, rozjímá, jak nebeský Otec na ty jest laskav, kteříž v bázni synovské před Ním kráčejí etc.

Nejraději pak nábožný člověk o skutcích Spasitele svého (kteříž jsou spasení a potěšení našeho základ) přemýšlí, odevšad sobě opět přístup k tomu bera. Sedne-li k stolu, vzpomíná, jak Spasitel dobrovolnou chudobu pro nás podstoupil, hlad i žízeň k vyplacení lakotnosti naší. Pije-li, rozpomíná se, jak Pán Ježíš krev svou vylil za nápoj světu. Jí-li, rozpomíná

se, jak Spasitel octem a žlučí napájín. Když se spáti klade, klade sobě lůžko své za kříž Kristův, polštář za trnovou korunu. Svlékaje neb oblékaje se myslí, jak posměšně Spasiteli oděv jednak svlácín, jednak oblécín. A tak podobně z jiných věcí na jiné skutky jeho mysl přenáší. V čemž lépe jest pobožné duši se cvičiti, nežli to tu vypraviti. A toť jest vlastně s blahoslavenými oněmi panici následovati Beránka, kamž by koli šel (Zjev. 14:4).

A toť může člověk k dokonalosti se nesoucí a chvátající vždycky činiti, poněvadž od Boha člověku srdce tak hbité jest dáno, že v jednom okamžení z nebe na zem a z země na nebe vznášeti se může. A jsou taková přemýšlování přenáravně potěšená, zbožnost a vnitřní radost rozněcující. Kdo tak ustavičně Pána Krista v paměti má, ten našel tu drahou perlu, za niž by rád všecko, co má, dáti chtěl (Mat. 13:45-46). Kdo tak ustavičně Pána Ježíše v srdci nosí, tomu se všecken svět s svou slávou a rozkošemi malý a špatný zdá, a zdá se sobě nad krále, knížata a pány světa bohatší býti, a jest v pravdě. Pobožný toho zkusiti může, jak cviče se stále v takových svatých přemýšlováních, srdce živé v Bohu bude, a jemu nebeské věci sládnou; a jak zase, když zanedbá meditací aneb přemýšlování svatě některý den, všecko při něm chladnouti a jemu se živého potěšení nedostávati bude.

Ó přesladký Spasiteli, Pane Ježíši Kriste, vzdělejž sobě v nás svatě příbytky, ať srdce naše vždycky s Tebou a v Tobě přebývá a o Tvé sladkosti, dobrotě a věrnosti rádo přemýšlí, dokavadž nepřijdeš, ó Ty, jehož tváří v tvář spařovati žádostivi jsme. Amen, Pane Ježíši!

XII. O ustavičných modlitbách, a jaká jsou znamení s Bohem se obírajících srdcí

A to jest jedna k obírání se s Bohem cesta skrze přemýšlování. Druhá jest skrze modlitby, jenž jsou milá s milým Pánem Bohem rozmlouvání, Jemu z lásky děkování a v lásku se poroučení. K jakýmž modlitbám nejen sobě jisté hodinky a chvíle zvolují milovníci Boží, aby podlé rady Kristovy v

pokojíčku se uzavírajíc v skrytě se Otcí modlili (Mat. 6:6), buď s Davidem a Danielem třikrát za den, ráno, u večer, o poledni na kolena klekajíc (Dan. 6:10, Žalm 55:18); aneb sedmkrát s Davidem (Žalm 119:164) aneb o půlnoci s Davidem a Kristem k modlitbám vstávajíc (Žalm 119:62, Jan 6:15); ale i kromě toho na každém místě, každé chvíle, při každém předsevzetí ku Pánu Bohu vzdychají a Jemu se modlí.

A k tomu sobě opět svatá duše odevšad příčinu bere. Když vzhůru pohlédna krásnou oblohu, slunce, měsíc a hvězdy spatří; když zemi bylinami a stromovím porostlou, neb sníh, mráz, deště, hřímání etc. vidí; když ptáky lahodně zpívati slyší; když na svá minulá léta vzpomene; když manželku, dítky, stateček svůj spatruje; když mu jídlo a pití v chuť přichází; když sen k duhu jde; a summou, že všeho Boha chválí, i toho nočního ticha a denního šustu k modlitbám užívaje.

A modlitba takových modlitebníků nezáleží v mnoha slovích a dlouhém vypravování (an to sic Kristus za zbytečnou, pokrytskou věc odsoudil, Mat. 6:7); ale v vroucnosti, byť se i dvěma neb třemi slovy k Bohu vzdechlo; i ta dvě neb tři slova k Božímu srdci pronikati moc mají. Jako když kdo s Davidem řekne: Smiluj se nade mnou, Bože, podlé velikého milosrdenství svého (Žalm 51:3); aneb: z vnitřnosti srdce miluji Tě, Hospodine, sílo má, skálo má etc. (Žalm 18:2); aneb: Duch Tvůj dobrý, Hospodine, vediž mne jako po rovné zemi (Žalm 143:10); aneb: Dobrořeč duše má Hospodinu, a všecky vnitřnosti mé jménu svatému Jeho (Žalm 103:1), a k tomu podobné kratičké, buď z Žalmů a z Písma vzaté, aneb kteréž vnuká Duch svatý (Řím. 8:26), modlitby dostatečné jsou k tomu, aby cokoli činí člověk, všecko činil ve jménu Pána Ježíše, díky čině skrze něho Bohu a Otcí, jak apoštol (Kol. 3:17) napomíná.

Takový svatý zvyk častého k Bohu vzdychání jest při vyvoleném člověku jako strážný domu zbraňující, aby kromě všemohoucího Boha žádný do domu srdce vjíti, a některý cizí host v duši se vlouditi nemohl. Přeblaze těm, kdož se tak s Bohem pojí! Blahoslavený národ hledajících tváři Tvé, ó Bože Jákobův! (Žalm 24:6).

Znamení pak takového s Bohem se obírajícího srdce tato jsou:

1. Nemnoho takový mluví, než mlčelivosti raději ostříhá; jakož proto, že srdce jeho nepotřebným řečem a věcem se vyhýbá, tak i proto, že vnitř s Bohem zaměstnané bývá.
2. Nemnoho se takový po věcech jiných ohlédá, aby se měl v spatřování krásných zahrad, zdobení šatů, čerstvých koní neb ptáků a tomu podobných věcí, aneb také v poslouchání a sbírání novin kochati a tím čas trávit, není toho při něm. Zdá se on sobě sám v sobě nejpěknější věci míti, Boha a pokoj Jeho.
3. Nemnoho také svatá duše zevnějšího tovaryšstva hledá, proto že rozprávky a zábavy za maření času (jakož v pravdě jsou) drží a má milé tovaryšstvo vnitř v sobě. Protož raději jest sama, aby pokoj bez hluku míti mohla. Aniž jí samotnost tesklivá jest, jako lidem světským, kteříž libého Božího pokoje vnitř v sobě nemajíce, vně kromě sebe potěšení a z melancholie vyražení hledati musejí. Aniž se v samoty svého bojí, proto že ví, že není sama, než Bůh a andělé Jeho při ní jsou, jimž se nejbezpečněji svěruje. Nebo jakož starší, odrostlejší v domě dítky na mladší své bratříčky pozor mají, a když toho potřebí, na rukou je přenášejí; tak nás hledí a na rukou nosí andělé svatí, jakožto starší naši bratří, abychom nikdá opuštění nebyli (Žalm 91:11). Tomu se tedy tovaryšstvu pobožná duše nejvíc těší, jiného netak dbá.
4. Ač rád sic pobožný člověk i mezi lidmi bývá a s nimi rozmlouvá, ale když jsou pobožní a řeči se o věcech dobrých, kteréž by k společnému vzdělání sloužily, drží; tu býti, poslouchati, něco přidati, učiti se a jiné poučovati, to mu veliká rozkoš jest.
5. Ovšem pak rád v shromážděních svatých bývá, proto že tu jest svým Hospodin slunce a pavéza, tu že milosti i slávy udílí (Žalm 84:5-6). Tak David toho jediného sobě na Bohu žádal, aby přebývati mohl v domu Hospodinovu po všecky dni života svého a spatřovati okrasu Jeho a zpytovati v chrámě Jeho (Žalm 27:4).
6. Rád takový i kromě shromáždění s Božím Slovem se obírá a svatá Písma čte, nemaje s Davidem žádného většího potěšení, jako aby v zákoně Hospodinově dnem i nocí přemýšloval (Žalm 1:2), proto že nad

zlato i nad med sladší věci tam nalézá (Žalm 19:11).

7. Naposledy rád člověk s Bohem spojený Žalmy svaté a duchovní písničky zpívá, srdcem i hlasem plésaje a Boha vždycky oslavuje (Efez. 5:19). Rád i sám, umí-li, na čest Pánu Bohu písně skládá a tudy horlivost svou v sobě rozněcuje, říká s Davidem: Zpívati budu Hospodinu, dokudž jsem živ; žalmy Bohu svému zpívati budu, dokudž mne stává; libé bude o Něm přemýšlování mé vždycky, rozveselím se v Hospodinu etc. (Žalm 104:33-34).

XIII. Zavírka

A toť jest ta blahoslavená člověka křesťanského dokonalost v životě tomto: vroucí jmenovitě Boha milování, ponížené se Jemu ve všem oddávání a rozkošné s ním se v srdci obírání. Šťastná duše, kteráž toho dojde, nebo se jí tu nebe začíná. Kde zajisté jest Bůh, kde vnitřní pokoj, kde radost ducha, tu jest život věčný. Pohleďtež tedy, jakou lásku dal nám Otec, abychom synové Boží slouli; protož svět nás nezná. Nejmilejší! Nyní synové Boží jsme, ale ještě se neukázalo, co budeme; víme pak, že když se ukáže, podobni Jemu budeme; neboť viděti Jej budeme, tak jakž jest. A každý, kdož má takovou naději v Něm, očisťuje se, jako i On čistý jest (1. Jan 3,1-3). Jemu, Králi věků nesmrtelnému, neviditelnému, samému moudrému Bohu budiž čest i sláva na věky věků. Amen.

XIV. K tomu přidána modlitba v kříži postaveného člověka pobožného, vybraná z žalmů Davidových.

Z vnitřnosti srdce miluji Tě, Hospodine, sílo má, skálo má, hrade můj, rohu spasení mého, mé útočiště (Žalm 18:2.3). Ó jak šťastný jest ten

člověk, jehožs ty vyvolil, aby přebýval v domě Tvém a spatřoval okrasu svatosti tvé! (Žalm 27:4). Jak šťastný jest, v jehož jsi vnitřnostech složil pravdu svou a jemužs zjevil tajnou moudrost svou (Žalm 51:8). Blahoslavený člověk, kterýž se bojí Tebe a chodí po cestách Tvých, nebo dobrotivost Tvá převeliká jest, kteroužs odložil bojícím se Tebe (Žalm 128:1.4).

Oslavovati tě budu (Pane) celým srdcem svým, dokudž jsem živ, a v Tobě plésati, dokudž mne stává (Žalm 138:1 i 104:33). Nebo veliké jest až k nebi milosrdenství Tvé, a až k nejvyšším oblakům pravda Tvá (Žalm 57:11). Skutkové Tvoji slavní jsou, a myšlení Tvá o nás divná. Blahoslavený, kohožs vybral, aby se sytil dobrými věcmi domu Tvého (Žalm 65:5). I mněť padli provazcové na místech veselých, dědictví rozkošné dostalo se mi; Ty, Hospodine, jsi částka má i los můj a kalich můj, v Tobě se veselí srdce mé a pléše sláva má (Žalm 16:6-5). Protož žalmy Tobě zpívati bude jazyk můj a nebudet' mlčeti, Hospodine Bože můj, na věky Tě oslavovati bude (Žalm 30:13).

Srdce mé i tělo mé pléše k Tobě, Bohu živému (Žalm 84:3). Jak jelen řve po tekutých vodách, tak duše má řve k Tobě, ó Bože; žízní duše má Boha, Boha živého; ach, skoro-liž se pak ukáží před obličejem Tvým! (Žalm 42:2-3). Bože života mého, nezapomínej se na mne; všaks pak Ty mne vyvedl z života a vyvolil hned při prsích matky mé; na Tebe sem uvržen hned od narození svého, nevzdalujž se ode mne (Žalm 22:10-11). Nebo Tvé milosrdenství jest mi lepší nežli život; oči mé k Tobě samému patří, patř i Ty na mne a smiluj se nade mnou (Žalm 63:5). Ostříhej mne, ať nejsem zahanben, proto že jsem v Tebe doufal (Žalm 25:20).

Jáť znám přestoupení svá, a hřichové moji jsou přede mnou vždycky (Žalm 51:5). Budeš-li nepravosti chtěti šetřiti, Pane, kdo ostojí? Ale u Tebeť jest hojnost milosrdenství, aby k Tobě uctivost zachována byla (Žalm 130:3-4). Jak jsou vysoká nebesa nad zemí, tak jest převýšené milosrdenství Tvé nad těmi, kteříž se Tebe bojí (Žalm 103:11); Hospodine, jáť v nebi ani v zemi nemám, v kom bych libost zkládal, kromě Tebe (Žalm 73:25); vyzpytuj mne, Bože silný, a poznej srdce mé, skus mne, přepal ledví a popatř, chodím-li já cestou odpornou Tobě (Žalm 139:23. 24).

Bože můj, Bože můj, jáť Tebe celým srdcem svým hledám, nedopouštějž mi blouditi (Žalm 119:10). Hledám tváři Tvé, Hospodine, světlo mé, spasení mé, silo života mého, neskrývej se ode mne, aniž zamítej mne z počtu sluh svých. Hospodine, neopouštěj mne, Hospodine, nezhošťuj se mne; bezbožní na mne útok činí, a kteříž Tebe nemají před očima, pasou po mně, ale já se na Tebe spouštím, nevydávej mne libosti protivníků mých (Žalm 27:1-2). Já věřím, že ještě užívati budu dobroty Hospodinovy v zemi živých, pročež se občerstvuje srdce mé ve mně (Žalm 16:8-9). Pamatuj na mne, Hospodine, pro milost, kterouž máš k lidu svému; zachovej mne, abych se ještě chlubil s dědictvím Tvým (Žalm 106:4-5).

Bože! Ty znáš nemoudrost mou; v čem jsou výstupkové moji, není skryto před Tebou; a však nechť příčinou mou zahanbení nebývají ti, kteříž na Tě očekávají, Pane, neboť pro Tebe pohanění snáším (Žalm 69:6-8). Já ve množství milosrdenství Tvého doufám, Hospodine, proved' mne v spravedlnosti své pro ty, jenž mne střehou (Žalm 5:8-9); přistři mne jako štítem přívětivosti svou; ostříhej mne jako zřitedlnice oka svého, v stínu křídel tvých skrej mne (Žalm 17:8). Stíhají mne nepřátelé, ale já se u Tebe skrývám (Žalm 143:3). Bože! Bud' štítem mým, Bože! Rozprostři milosrdenství své na ty, kteříž se Tebe bojí, a spravedlnost svou na upřímé srdcem (Žalm 7:11); i bude se veseliti srdce mé v tobě, uprostřed shromáždění chváliti tě a jméno Tvé bratřím svým vypravovati budu (Žalm 22:23).

Hospodine, ujals mne za mou pravici, nauč mne činiti vůle Tvé, nebo Ty jsi Bůh můj; Duch Tvůj dobrý vediž mne jako po rovné zemi (Žalm 73:23 i 143:10). Nedopouštěj srdci mému uchýliti se ke zlé věci, abych nebyl přelouzen libostmi jejich (Žalm 141:4.); tu milost učíš s služebníkem svým, abych, dokudž jsem živ, ostříhal Slova Tvého (Žalm 119:17). Pro jméno své, Hospodine, obživ mne, pro spravedlnost svou vyved' z úzkosti duši mou (Žalm 143:11); potvrď služebníku svému Slova svého a nezamítej mne; Tvůjť jsem já, Hospodine, maličký a opovržený jsem, ale milosrdenství Tvé při mně jest veliké (Žalm 119:20.38.94); nebos mi známou učinil cestu života, spatřovati budu v spravedlnosti tvář Tvou a nasycen budu obrazem Tvým, když procítím; před obličejem Tvým jest hojnost veselí, a po pravici Tvé dokonalé utěšení až na věky (Žalm 16:11).

Hospodine, podle rady své ved' mne, a potom v slávu přijmeš mne (Žalm 73:24.), a já zachován jsa a postaven před obličejem Tvým, na věky zpívati budu řka: Požehnaný Hospodin Bůh Izraelský, od věků až na věky.

Amen i Amen (Žalm 41:13-14).